

ตำนานเรื่องมาทหาร

ของ

คณะนายทหารม้า

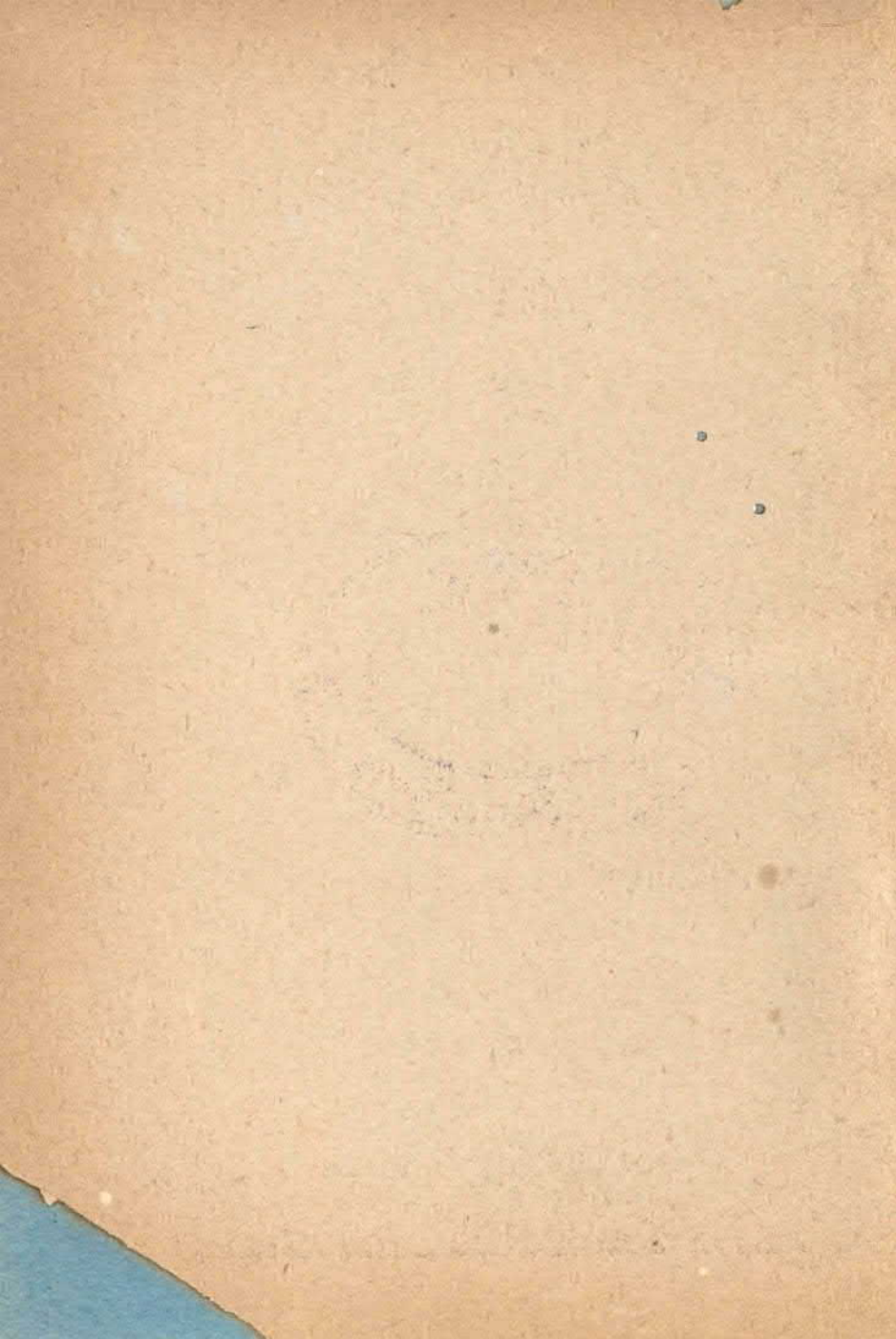
พิมพ์แจกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายพันเอก พระเรีงรุภักดิ์จามิตร

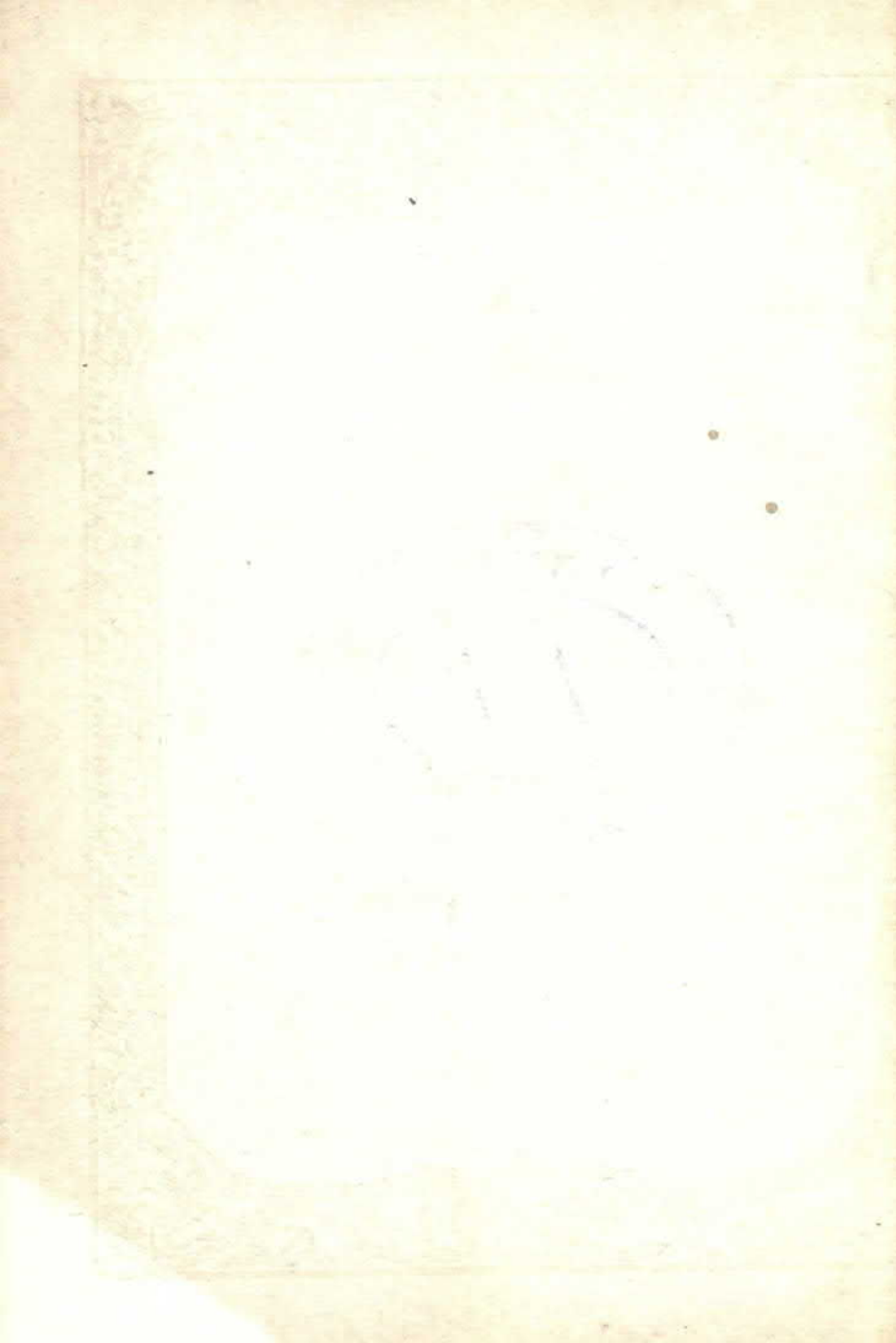
(ทอง รักสงบ)

๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

23

ตำนานเรื่องมาทหาร

ของ

คณะนายทหารม้า

พิมพ์แจกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายพันเอก พระเรีงรุغبัจามิตร

(ทอง รักสงข)

๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

รายนามโรงเรียนราษฎร์

๒๕๕

กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกโรงเรียน

สำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชน

(ฉบับที่ ๑๐๗)

๒๕๕๕ กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับโรงเรียนเอกชน

คำนำ

ในฐานะที่นายพันเอก พระเวียงรุทบัจจามิตร
(ทอง รักสงบ) เป็นนายทหารม้าชั้นผู้ใหญ่ผู้หนึ่ง
ซึ่งเคยปกครองบังคับบัญชานายทหารม้ามาด้วยความ
ร่วมมือเย็น เป็นที่รักใคร่และนับถือของ
บรรดานายทหารในเหล่าทหารม้าด้วยกันเป็นอัน
มาก ทั้งมีอุปการคุณในการอบรมสั่งสอนวิชาการ
และหลักการปฏิบัติการ อันเป็นคุณประโยชน์แก่
เหล่ามาแต่เบื้องต้น ประจวบถึงในคราวงานพระ
ราชทานเพลิงศพ บรรดาคณะนายทหารม้าได้
นำความปรารถนาจะพิมพ์หนังสือแจก เพื่อเป็น
ปฏิการฉลองคุณในอวสานกาลนั้นมาหาหรือข้าพเจ้า
ด้วยความคิดใคร่จะค้นคว้าหาเรื่อง อันจะเป็นคุณ
ประโยชน์ เพื่อประกอบเกียรติยศให้เหมาะสม

กับความเปิ่นไปของผู้ชายหนุ่ม ครั้นการเลือกกัน
หาเรื่องราวของบรรดาเรื่องต่าง ๆ ที่จะเป็นประ-
โยชน์ได้ประมวลเปรียบเทียบกันเข้าแล้ว ก็ได้
รับความเห็นจากนายพันโท หลวงรวรรัตสมบัติพล
หัวหน้าแผนกที่ ๒ กรมจเรทหารบก เสนอเรื่อง
“ตำนานเรื่องมัทนา” ซึ่งนับเป็นเรื่องที่เหมาะ
สมกับข้อปรารถนาต่าง ๆ เป็นอันมาก กล่าวคือ
เหมาะกับที่ท่านผู้นี้ได้ก่อกำเนิดมาจากเหล่าทหาร
ม้า โดยการผ่านในราชการ นับตั้งแต่เริ่มต้นจาก
นักเรียนนายร้อยเป็นลำดับมาจนถึงรับตำแหน่ง
เป็นผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๓ เมื่อก่อน
ผู้ชายหนุ่มท่านผู้มีความนิยมนักในเหล่า ทั้งมีความ
ปรารถนาแรงกล้าในอันที่จะได้เห็นความเจริญใน
เหล่าเดิมของตน พร้อมทั้งความเจริญในกิจการ
ทหาร ตลอดจนความรุ่งเรืองของประเทศชาติ
มีการแสดงตนเป็นผู้นำอันก่อรูปไปด้วยความเสีย

สละนาฏาประการ ตามคตินิยมของนายทหาร
ในเหล่านี้นับเป็นตัวอย่างอันดีงามที่น่าเลื่อมใส
ยิ่งนัก

หนังสือเรื่อง “ตำนานเรื่องม้าทหาร” น
คณะนายทหารม้าได้เป็นธุระในการเรียบเรียงและ
พิมพ์โดยตลอด ข้าพเจ้าได้ตรวจแล้วเห็นว่าเป็น
หนังสือที่เกิดประโยชน์ในทางบำรุงความรู้รอบตัว
ที่ดีเรื่องหนึ่ง และเป็นการเหมาะสมกับอุปนิสัย
ของท่านผู้วายชนม์อย่างยิ่ง

การที่คณะนายทหารม้าแสดงความสามัคคี
ร่วมกันพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ เสมือนสิ่งระลึกสนอง
คุณแก่นายพันเอก พระเรีงรุغبัจจามิตร นั้น นับ
ว่าต้องด้วยคตินิยมแล้ว ข้าพเจ้าขออนุโมทนา
ในการกุศลพร้อมทั้ง ขอบพระคุณไว้ในที่นี้ด้วย
และถ้าหากว่าท่านผู้วายชนม์ จะทราบได้โดย
ญาณวิถีทางใด ๆ ก็ตาม คงจะปลื้มเฝ้าใจต่อ

ฅม

กิจการนี้ไม่น้อยเลย

ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนอานิสงส์ที่พึงจะได้รับใน
การนี้ จงเป็นผลบรรณาการประสาทแก่นายพันเอก
พระเรีงรุغبึงจามิตร ผู้ซึ่งล่วงลับไปยังสัมปรายิก-
ภพนั้น เทอญ ฯ

นายพันเอก นิมิต ๑๑๑๑

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

ตำนานเรื่องม้าทหาร

ม้าเป็นสัตว์ตระกูลสูงสุดในจำพวกสัตว์ที่มนุษย์ได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งในเวลาปกติและในเวลาสงคราม ตั้งแต่สมัยที่เริ่มมีประวัติศาสตร์หรือนับตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์นั้น ม้าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งกระทำให้ชนชาติใหญ่ ๆ ในสมัยโบราณ สมัยกลางและสมัยใหม่มีอำนาจขึ้น ตลอดจนการเผยแพร่ความเจริญรุ่งเรืองด้วย

ม้าเคยพานักรบที่ใจคอไม่มั่นคงและรวนเรเข้าไปในท่ามกลางข้าศึกอย่างไม่กลัวตาย ทหารม้าโรมันบางกองได้ประจันบานโดยไม่มีสายบังเหียน นายพลฮูดมีความเชื่อมั่นอยู่เสมอว่า ถ้า

เขาสามารถตัดสายบังเหียนของทหารม้าของเขา
ได้ในขณะที่เข้าประจันบานแล้ว การประจันบาน
ทุก ๆ ครั้งก็อาจจะนำมาซึ่งชัยชนะได้

แม้พงศาวดารจะได้กล่าวถึงม้าในการสงคราม
อยู่เนื่อง ๆ แต่ก็มีได้กล่าวไว้โดยละเอียด คือ
มิใคร่จะได้กล่าวว่าม้านั้นมาจากไหน ราคาเท่าใด
รูปร่างเป็นอย่างไร เลี้ยงดูกันอย่างไร และเป็น
โรคอะไรบ้าง นักประวัติศาสตร์ทางการทหาร
ก็กล่าวแต่เพียงจำนวนม้าเท่านั้น ส่วนเรื่องที่
เกี่ยวกับยุทธวิธี และการกระทำอย่างกล้าหาญ
ของผู้ชนั้นได้กล่าวเสียยืดยาว ฉะนั้นจะเตา
รูปร่างลักษณะม้าในสมัยโบราณได้ ก็ต้องอาศัย
รูปปั้น รูปเขียนหรือรูปปักและคำอธิบายถึงม้า
ประจำชาติที่มีชื่อเสียงของนายพลที่สำคัญ ใน
เวลาสงครามม้าถูกใช้เป็นม้าของทหารม้ามากกว่า
ที่จะใช้เป็นม้าต่าง ดังนั้นจึงรู้เรื่องประวัติของม้า

ประเภทนี้ได้มากกว่าน้ำประเภทอื่น ๆ

เมื่อราว ๕,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ปรากฏว่ามี
ชาติโบราณอาศัยอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำไนล์และยูเฟรตีส
ส่วนน้ำที่เลี้ยงไว้ตามบ้านนั้น พงศาวดารมิได้
กล่าวถึงเลย นิยายจีน “ซุกิง” ในรัชสมัย
วังเต กล่าวไว้ว่า “เมื่อ ๒๓๔๘ ปีก่อนคริสตกาล
ยาเอซัรตเทียมด้วยน้ำขาว” แต่อย่างไรก็ดี
จะถือเอานิยายจีนเรื่องนี้เป็นหลักฐานที่แน่นอน
ก็ไม่ถนัดนัก

เมื่อราว ๒๒๑๗ ปีก่อนคริสตกาล เข้าใจกัน
ว่านิมรอดเป็นผู้สร้างราชอาณาจักรบาบิโลเนีย
และแอซเซอร์เป็นผู้สร้างอัสสิเรีย ในยุคนั้นกล่าว
กันว่าได้ใช้ม้าเทียมรถและศึกม้าขึ้น เพื่อให้มี
ความทนทานในการรบ

ในตอนต้น ๆ ของยุคกรีก โดยฉะเพาะ
อย่างยิ่งจากจดหมายเหตุของเฮโรโดตัส ได้ทราบ

เรื่องราวของม้าละเอียดยกตัวอย่างคนอื่น ๆ มา
จนกระทั่งทุกวันนี้ ชนชาติกรีกคงเรียนวิชาที่
เกี่ยวกับม้ามาจากชาวอิหิปต์ ในชั้นแรกชาว
กรีกได้ใช้ม้าลากรถ ต่อมาภายหลังชาวเฮสซาลี
จึงได้เริ่มใช้ทหารม้า ในสงครามเมสเซนเนีย
ครั้งแรก ๗๕๓ ปีก่อนคริสตกาลก็ใช้ทหารม้า แต่
ในการยุทธที่มาราธอนเมื่อ ๔๙๐ ปีก่อนคริสต-
กาล หรือการยุทธที่แธร์โมพิลลาเอเมื่อ ๔๘๐ ป
ีก่อนคริสตกาล ชาวกรีกไม่มีทหารม้าใช้ แต่
กล่าวกันว่าฝ่ายเปอร์เซียในบังคับแซร์เชส มี
ทหารม้า ๘๐,๐๐๐ คน

ในระหว่างสงครามเพโลพอนเนเซีย เมื่อ
๔๓๐ ปีก่อนคริสตกาล การใช้ทหารม้าได้เจริญ
ขึ้นตามลำดับ ได้จัดให้มีการผสมม้าทั่วประเทศ
กรีก ม้าที่ใหญ่และลักษณะดีนั้นมาจากทุ่งเฮส-
ซาลี เนื่องจากประเทศกรีกมีภูเขามาก และ

พินดิกก็เป็นหิน การใช้ทหารม้าจึงไม่เหมาะสม
ในสงครามเพโลพอนเนเซีย ทหารม้าไม่ได้ทำ
ประโยชน์ให้มากนัก เพราะม้าส่วนมากขาเจ็บ
โดยที่ต้องวิ่งบนหิน (ในครั้งนั้นคนยังไม่รู้จักวิธี
สวมเกือกม้า) เซโนโฟนได้แนะนำวิธีที่ทำให้
กับม้าแข็ง โดยให้ม้ายืนบนหินแห้ง ๆ นับว่า
เป็นวิธีที่ได้ประโยชน์คืออยู่

ในประเทศกรีกไม่เคยมีใครได้พบทราบม้า
เก่า ๆ เลย ในขั้นต้นม้าที่อยู่ในประเทศกรีก
คงจะเป็นม้าที่มาจากทางเหนือ และเป็นเลือดม้า
ยุโรปหรือเลือดม้าเอเชีย เพราะส่วนมากเป็น
ม้าสีขาวหรือสีสวาด ภายหลังมีม้าเลือดอาฟริกา
ภาคเหนือและบาร์บเข้ามาบ้าง จึงเกิดมีม้า
สีแซม สีน้ำตาลอ่อน สีน้ำตาลแก่ขึ้น ม้า
ทหารม้ากรีก ในสมัยนี้ ถ้าฝึกใช้รบได้แล้วจะมี
ราคาตัวละ ๒๒๕ เหรียญ (อเมริกัน) ขึ้นไป

ชนชาติกรีกเหมือนกับชาติโบราณอื่นๆ คือนิยม
ใช้แต่มี้าผู้ผักเป็นมี้าทหาร และเชื่อกันว่ามี้า
ในสมัยนั้นนอกจากมี้าลิบแบนแล้ว เป็นมี้าที่ดู
กว่ามี้าที่ใช้กันทุกวันนี้ อริสโตเติลกล่าวว่า มี้า
ของทหาร มี้านั้นมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ถึง ๒๐ ปี
และใช้อาหารข้าวบาเลย์เป็น^{หลัก} ในพงศาวดาร
กรีกไม่ได้กล่าวถึงการใช้อานทั้งในเวลาปกติและ
เวลาสงคราม

ที่นี้ลองย้อนไปพิจารณาถึงมี้าของชาวเปอร์เซียซึ่ง
เป็นศัตรูของชาวกรีก ชาวเปอร์เซีย
เป็นชาติที่ชอบมี้าและมักจะมี้าอยู่เป็นนิตย์ ทหาร
มี้าเปอร์เซีย ได้เจริญขึ้นสูงสุดในสมัยแซร์เซสผู้
เป็นโอรสของดาร์อุส ในฤดูใบไม้ผลิก่อน
คริสตกาล ๔๘๐ ปี แซร์เซสได้ข้ามช่องเฮล-
เลิสพอนต์ ด้วยกำลังทหารมี้าซึ่งใหญ่ที่สุดมี
จำนวน ๘๐,๐๐๐ คน ชาวเปอร์เซีย ชาวเมเดีย

ชาวซีเทียนส์ ชาวอินเดียและชาวลิบเบียน้ำ
 ที่ดีที่สุดของทวีปอาฟริกาและทวีปเอเชีย น้ำ
 ที่ใหญ่ที่สุดและมีลักษณะดีที่สุด ก็คือแม่น้ำอินเดีย
 น้ำเหล่านี้มิได้เกิดในประเทศเอง แต่เป็นน้ำที่
 มาจากเมเดียดหรืออาร์เมเนีย ถ้าหากว่าแธร์โม-
 พิลลาเอเป็น^๕พินราบไมไซช่องเขาที่ขั้วมยากที่สุด
 แล้ว ทหารม้าเปอร์เซียคงเปลี่ยนพงศาวดาร
 ของโลกให้เป็นอย่างอื่นเสียแล้ว เมื่อทหารม้า
 เปอร์เซียรุกเข้าไปในดินแดนของชนชาติกรีก
 จำนวนมากของม้าก็ผสมกับม้าใน^๕พื้นเมืองนั้นๆ

ภายหลังก่อนคริสตกาล ๔๐๐ ปี มีผู้นิยม
 แข่งม้าและขี่ม้ามากขึ้น พิลิปแห่งประเทศ
 มาเซโดเนียได้เพาะความนิยมในการผสมม้า
 สำหรับสงครามและกีฬา ทั้งเป็นผู้ที่ได้จัดทำลั
 ทหารม้ากรีกขึ้นอย่างมั่นคงเป็นครั้งแรก อาเล็ก-
 ซานเดอร์มหาราชได้ทรงจัดทำลัและการใช้ทหาร

ม้าอย่างดีเลิศ และนำกองทัพข้ามช่องเฮล-
 เลสพอนต์ ซึ่งมีทหารมารวมอยู่ด้วย ๗,๐๐๐ คน
 เพื่อตีประเทศเปอร์เซีย ม้าที่นำไปนั้นเป็นม้า
 ที่ดีที่สุดของมาเซโดเนียและเฮสซาลี การที่ดี
 ได้ราชอาณาจักรเปอร์เซีย กระทำให้อาณาจักรเล็ก-
 ชานเดอร์มีม้าที่ดีที่สุดของทวีปเอเชีย เมื่อ
 เข้าอียิปต์และสถาปนาเมืองอาณาจักรเดรีย
 ขึ้น ก็ได้้นำม้าเลือดบาร์บของอาฟริกาภาคเหนือ
 มาใช้ ม้าประจำที่มีชื่อเสียงของอาณาจักรเดอร์
 ชื่อ “บรูเซฟาลุส” เป็นม้าผสมที่เฮสซาลี
 ราชอาณาจักรกรีกซึ่งในขณะนั้นการทหารได้เจริญ
 ขึ้นอย่างสูงสุด มีม้าใช้ดีกว่าม้าของชาวเปอร์เซีย
 ซึ่งเคยเป็นปรบักษ์กันมา การที่กรีกมีม้าอย่างดี
 ใช้อยู่ในแผ่นดินต่อ ๆ มา นับว่าเป็นอุปสรรค
 อย่างใหญ่หลวงอันหนึ่งแก่เมืองโรม ซึ่งกำลังจะ
 4เจริญขึ้นตามลำดับ จักต้องแก้ไขก่อนที่จะทำลาย

กรีกให้พิณาสลงไปเมื่อ ๑๔๖ ปีก่อนคริสตกาล

ภายหลังที่โรมุสสร้างเมืองโรมขึ้น เมื่อราว ๗๕๐ ปีก่อนคริสตกาล ทหารราบเป็นกำลังส่วนใหญ่ของทหารโรมัน แต่ก็คงมีทหารม้าเป็นส่วนเล็กน้อยผสมอยู่ด้วย ม้าที่ใช้จะเป็นม้าพื้นเมืองเอง หรือได้มาจากเกาะซิซิลีหรืออาฟริกาภาคเหนือนั้นก็ยังไม่แจ่มแจ้งนัก แต่คงจะได้ม้าดิบแชนมาใช้ภายหลังที่ตีอิตาลีภาคใต้ได้ เมื่อเริ่มการสงครามระหว่างชาวโรมันกับชาวคาร์ธาโกครั้งที่ ๒ เมื่อ ๒๑๘ ปีก่อนคริสตกาล มีทหารม้าแต่ไม่ดีเท่า ซึ่งจะเปรียบเทียบกับทหารม้าที่ดีเลิศของฮันนิบาลไม่ได้ ซึ่งได้ข้ามภูเขอัลป์มาตีอิตาลีภาคเหนือ โรมมีทหารม้าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ คน แต่ฮันนิบาลมีไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ คน และเป็นม้าอาฟริกาภาคเหนือและม้าบาร์บทั้งสิ้น ชาวนูมิเดียขี่ม้าเล็กรูปโปรงวิ่งเร็ว และขี่โดยไม่มี

บังเหียน ไข้แซ่สั้น ๆ เป็นเครื่องบังคับ อันนิบาต
 เหลือมาลิบแขนซึ่งเป็นเลื้อยบาร์บ และโดยมาก
 เป็นม้าผู้ฝึก ให้พี่ชายฮัสตรูบาลไว้ใช้ในประเทศ
 เสปญเป็นจำนวนมากกว่า ๒,๐๐๐ ตัว. ม้าเหล่านี้
 ผสมกับม้าพันธุ์เมือง ทำให้ม้าเสปญมีลักษณะ
 ด้อยู่นทุกวันนี้ ทหารม้าโรมันได้เจริญขึ้นสูง
 สุดในสมัยซีบิโอ เมื่อตีเมืองของชาวคาร์ธาโก
 ได้ ม้าดีของนูมิเดียและเสปญจึงตกมาเป็นม้า
 ของโรมัน

เมื่อเซซาร์เริ่มทำสงครามตีเมืองในปีที่ ๕๘
 ก่อนคริสตกาล รู้ดีกว่ากำลังสำคัญของพวก
 กอลส์อยู่ที่ทหารม้า ซึ่งมีม้าดี ๆ มาจากดินแดน
 ทางภาคใต้ และได้มาด้วยราคาแพง ม้าที่ดี
 เหล่านี้เมื่อรวมกันเข้าแล้ว ก็เป็นเครื่องมือส่วน
 หนึ่งในการขยายจักรพรรดิโรมัน ในการสงคราม
 ระหว่างชาวกอลส์กับชาวโรมัน เซซาร์มีทหาร

ม้า ๑๐,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นทหารช้างเยอรมัน
 เสปญและนุมิเดียอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย ชาว
 เยอรมันในกองทัพเชซาร์ขี่ม้าของตนเองซึ่งมี
 ลักษณะเลว ทางภาคตะวันออก ทหารม้าของ
 คริสตอสเปรียบกับกำลังทหารม้าอันใหญ่หลวงของ
 ชาวปาร์เซีย ซึ่งมีกำลังเกือบ ๔๐,๐๐๐ คน
 ไม่ได้ ม้าของชาวปาร์เซียนั้นเปรี้ยวและว่องไว
 และคงได้รับการฝึกเป็นอย่างดี จึงถูกบังคับ
 ด้วยสายรัดจมูกและบังเหียนสายเดียวเท่านั้น ม้า
 เหล่านี้เป็นม้าสีสวาดและแซม สืบพรรณมาจาก
 ม้ามิเดียซึ่งนับว่าเป็นม้าที่ดีที่สุดในกองทัพแซร์
 เซสเมื่อ ๕๐๐ ปีที่แล้วมา ทหารม้าปาร์เซียแต่ง
 ตัวสวมเกราะโลหะเต็มทึ่ และทหารม้าโรมัน
 ใช้อานผ้ารัดสายรัดทึบ แต่ไม่มีโกลง

ในสมัยมหาจักรพรรดิ ทหารม้าโรมันเสื่อม
 ลงมาก ประเทศต้องอาศัยทหารช้างเป็นพื้น แต่

ต้องไม่เข้าใจว่าม้าของชาวโรมันเสื่อมลงด้วย เพราะยังมีผู้นิยมการขี่และแข่งม้าอยู่มาก แต่เป็นการแน่นอนที่ว่าม้าประเภทนี้ไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เป็นม้าของทหารม้าเลย ในตอนต้น ศตวรรษที่ ๔ ความนิยมทหารม้าโรมันทวีขึ้น และตัวม้าเองก็มีเกราะป้องกัน ในตอนท้ายศตวรรษที่ ๔ นี้ เริ่มใช้อานแท่ คือ มีโครงภายใน เมื่อ ค.ศ. ๔๐๒ - ๔๑๐ อาลาริกได้นำทหารม้าหลายพันมาทำการรุกรานและปล้นสดมภ์กรุงโรม ชาวโรมันจึงจำเป็นต้องใช้ทหารม้าอีก ต่อมาอีก ๒-๓ ปี อาติลลา แม่ทัพพวกฮั่น พร้อมด้วยกองทัพทหารม้าขนาดใหญ่ ได้ทำการรุกรานเข้ามาในประเทศอิตาลี ทหารม้าเหล่านี้ขี่ม้าพื้นเมืองซึ่งเมื่อผสมกับพรรณม้าทางภาคใต้แล้ว ก็มีลักษณะดีขึ้น มีขนาดสูงปานกลาง ร่างกายทึบ งามดุจไก่ กะดุกใหญ่ ผมหยาบ คุไม่งาม แต่มี

ความอดทนดีมาก จึงเป็นที่นิยมสำหรับใช้เป็น
ม้าทหาร

ชาวโรมันและชาวกรีกได้เริ่มเห็นความจำเป็น
ที่จะจัดการม้องกันกับม้า โดยใช้หนังหรือไม่
เป็นเกือกม้า สุเอโตนิอุสกล่าวว่าพ่อของนิโร
สวมเกือกเงิน และพ่อของพอบโปเออากรรยา
นิโรสวมเกือกทอง ไม่มีสิ่งใดที่จะพิสูจน์ให้เห็น
ว่าม้าทหารม้าเคยสวมเกือก แต่เข้าใจว่าคงสวม
เหมือนกัน โครงกระดูกม้าที่สวมเกือกเหล็กมี
อยู่ที่พิพิธภัณฑ์เดริกที่ ๑ ซึ่งครองอาณาจักรอยู่จน
ถึง ค.ศ. ๔๘๑ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า เกือกม้านั้น
ได้เริ่มใช้กันมาก่อนแล้ว

ได้พิจารณาประวัติม้าของทหารม้ามาจนถึง
สมัยราชอาณาจักรโรมันภาคตะวันตกเสื่อมลง
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าม้าของโลกเก่าทั้งหมดได้ปะ
ปนและกระจายกันอยู่ทั่วไป เนื่องจากความ

พินาศของราชอาณาจักรโรมัน ได้มีชาติอื่นๆ
หลายชาติเริ่มมีอำนาจขึ้น ต่างชาติก็มีม้าทหาร
ไว้ใช้โดยละพาะของตน อนึ่งเรื่องนี้จะพิจารณา
ตำนานของม้าจากประวัติศาสตร์ของคุณ ย่อม
ทราบไม่ได้ละเอียดนัก จึงจำเป็นต้องพิจารณา
จากเหตุการณ์สำคัญๆ เป็นคราวๆ ไป

กาพย์คุณ: ต่อจากเวลาที่ราชอาณาจักรโรมภาค
ตะวันตกได้พินาศลง จนถึงศตวรรษที่ ๑๑ ความ
เจริญของชาวโรมันได้เสื่อมทรามลง ความบ้า
เถื่อนเข้ามาครอบงำแทนที่ ในยุคนั้นตำนานของ
ม้าสืบได้แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เหตุการณ์
สำคัญอันแรกของม้าทหารก็คือ การแสดงตัว
ของมหัศจรรย์เมื่อ ค.ศ. ๖๑๐ ผู้พยากรณ์อันประ-
เสริฐของชาวอาหรับผู้มีนิสัยรักม้า และทำ
ให้พลเมืองของเขารักม้าด้วย ม้าอาหรับจึงเจริญ
ตามลำดับ ในสมัยที่พระมหาจักรพรรดิซาราคิน

ขยายอาณาเขตตั้งจากเฮลเล็สปอนต์ ตลอดอาฟริกามาถึงยิบรอลตาและเซปฏินั้น ได้นำม้าเอเซียและม้าบาร์บของอาฟริกาภาคเหนือมาด้วยความมีชัย. ในการขยายอาณาจักรอันไพศาลนี้ ได้อาศัยทหารม้าที่ดีเป็นส่วนใหญ่ การรุกรานของพวกซาราเคนต้องหยุดชะงักลงที่ทุ่งบัวติเยร์ส์ เมื่อ ค.ศ. ๗๓๒ ด้วยนักรบของชาร์ลมาร์เทล ม้าทหารม้าของพวกแฟรงค์หนักกว่าม้าของพวกซาราเคน ควรจะสังเกตไว้ด้วยว่า ทหารม้าซาราเคนได้เริ่มใช้โคลนทั่วไปเป็นครั้งแรก

ราวกลางศตวรรษที่ ๑๐ ได้เกิดมีนักรบขึ้นในยุโรป ซึ่งใส่เกราะหนักขึ้นและมีการแข่งขันร่ำทวนบนหลังม้า ดังนั้นม้าทหารจึงจำเป็นต้องมีขนาดโตขึ้นสำหรับรับน้ำหนักของผู้ขี่และเกราะซึ่งหนัก ๒๐๐-๔๐๐ ปอนด์ เมื่อพิจารณาจากรูปแล้วจะเห็นว่าม้าทหารในยุคนั้นคล้ายกับม้าไทย

นาในสมัยปัจจุบันนี้ ซึ่งเรียกกันว่า “ม้าใหญ่” ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้ใช้ม้าประเภทนี้เป็นม้าทหารต่อมาจนถึงเวลาภายหลังที่ได้มีผู้ประดิษฐ์อาวุธยิ่งขึ้น การที่ให้นายทหารมีม้าขี่สองตัวในสมัยนั้นก็เนื่องมาจากนายทหารในสมัยนั้นต้องขี่ม้าชนิดที่มีลักษณะเปรียวและว่องไวในเวลาเดินทาง เพราะไม่ได้ใส่เกราะ ต่อเมื่อเข้าใกล้อันตรายจึงสวมเกราะ และเปลี่ยนขี่ม้าใหญ่เข้าทำการรบ

เมื่อครั้งชาวเยอรมันในบังคับวิลเลียมเดอะคองเคอเรเตอร์อังกฤษได้ในปี ค.ศ. ๑๐๖๖ มีสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษว่า ในการยุทธที่เฮสติ้ง ฝ่ายอังกฤษไม่มีทหารม้าใช้ แต่ฝ่ายเยอรมันขี่ม้าเกือบทั้งนั้น เนื่องจากมีม้าและขี่ม้าได้คล่องแคล่ว ความมีชัยจึงตกอยู่แก่ชาวเยอรมัน ม้านี้มีรูปร่างสูงใหญ่ เพราะผู้ขี่ใส่เกราะมีน้ำหนักมาก

ต่อจากที่ชาวเยอรมันได้ชัยชนะแล้ว ได้เกิดม็
ทหารม้าขึ้นในอังกฤษอย่างรวดเร็ว

ต่อจากนั้นเหตุการณ์ที่สำคัญก็คือ สงคราม
ครูเสดซึ่งกระทำกันเป็นเวลานานกว่า ๒ ศตวรรษ
ทหารม้าหนักของชาวยุโรปได้ทำการต่อสู้กับทหาร
ม้าเบาของชาวซาราเคน ในสงครามครูเสด
ครั้งที่ ๑ ทหารม้าคริสเตียนมีกำลัง ๑๐๐,๐๐๐ คน
ส่วนซาราเคนมีกำลังทหารม้า ๒๐๐,๐๐๐ คน ม้า
ของซาราเคนเป็นม้าชนิดเดียวกับเมื่อเข้าตีเสปญ
เมื่อทหารคริสเตียนกลับก็พาม้าอาหรั้มาด้วยเป็น
อันมาก

ในตอนต้นศตวรรษที่ ๑๓ แห่งคฤสตกาล
ชาตินมองโกลได้จัดให้มีกำลังทหารม้าขึ้นอย่างใหญ่
ที่สุดในประวัติการ กล่าวกันว่า ออกไท่ ข่าน
มีทหารม้าเกือบ ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน กำลังส่วนนี้ได้

ทำการปราบปรามส่วนใหญ่ของทวีปเอเชีย และ
 ด้วยกำลังทหารม้า ๕๐๐,๐๐๐ ได้ทำการรุกราน
 รัสเซียและส่วนหนึ่งของโปแลนด์ แต่ทหารม้า
 ส่วนนี้ต้องถอยกลับ เพราะทหารม้าหนักของ
 โปแลนด์ได้ต่อสู้ต้านทานไว้อย่างแข็งแรงและ
 เหนียวแน่น ขาวตาร์ทาร์ขี่ม้าพื้นเมืองสีสวาด
 หรือม้ามองโกลสีขาว ซึ่งเหมือนกับม้ามองโกล
 ที่มีอยู่ในประเทศจีนทุกวันนี้ มีขนาดสูงระหว่าง
 ๑๒ ถึง ๑๓ แฮนด์ แข็งแรงประเปรี้ยวพอใช้
 และมีความทนทานดีมาก แต่ในการประจันบาน
 สู้ม้าขนาดใหญ่ของโปแลนด์ไม่ได้ การที่นำม้า
 ขนาดเล็กเข้าไปทำการรุกรานรัสเซียนี้ได้ทำให้
 พรณม้าของรัสเซียโตไม่ถึงขนาดที่ควรมาหลาย
 ศตวรรษ จนกระทั่งได้เริ่มใช้อาวุธปืนในการ
 สงครามราวศตวรรษที่ ๑๕ ม้าทหารม้าในยุโรป
 ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่เพียงเล็กน้อย เพราะ

ทหารม้าเพิ่มน้ำหนักขึ้นและม้าก็มีขนาดใหญ่ขึ้น
 ต่อมาชาติหนึ่ง ๆ ก็มีพรรณม้าและชนิดม้าโดย
 ฉะเพาะ ภายหลังการประดิษฐ์อาวุธยิงใน
 สงคราม เพราะก็ยิ่งทวีเพิ่มน้ำหนักมากขึ้นจน
 ในศตวรรษที่ ๑๖ ม้าทหารม้าก็คือม้าไถนาขนาด
 หนักอย่างที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ การใช้ม้าชนิด
 นี้เป็นม้าทหารม้า ไม่น่าจะเป็นของแปลก เพราะ
 ม้าต้องบรรทุกน้ำหนักไม่ต่ำกว่า ๔๕๐ ปอนด์ ครั้น
 อำนาจการเจาะเกาะของลูกกะสุนปืนเพิ่มขึ้น
 เกาะทั้งตัวจึงเลิกใช้ คงใช้แต่เกาะอก และ
 หมวกเหล็ก น้ำหนักจึงลดน้อยลง และเปลี่ยน
 เป็นใช้ม้าที่มีลักษณะโปร่งและประเปรี้ยว เมื่อ
 ทหารม้าไม่สวมเกาะของคร่อมเวทีการรบมี
 ภัยชนะเมื่อกลางศตวรรษที่ ๑๗ จึงเป็นอันว่าเลิก
 ใช้ม้าขนาดหนักเป็นม้าทหารม้าต่อไป และคง
 ใช้ม้าขนาดที่เบากว่าแต่เดิมเป็นม้าทหารโดยทั่ว
 ไปมาในทุกวันนี้

บัดนี้จะได้กล่าวถึงพงสาวดารตอนที่น้ำได้
 กลับไปอเมริกาเป็นครั้งแรกภายหลังยุคน้ำแข็ง
 เมื่อปี ค.ศ. ๑๕๑๘ คอรัเตสมีก้ำถึง ๖๐๐ ตีได้
 น้ำแม็กซิโก ๑๖ ม้า ต่อมาจำนวนนี้เพิ่มขึ้น
 เป็น ๘๕ ม้า ๒-๓ ปีภายหลัง พิชาร์โรได้นำน้ำ
 เข้าไปในประเทศเปรู เมื่อปี ค.ศ. ๑๕๔๓ พวก
 คั่นควัวของเดโซโต ได้ทิ้งน้ำไว้ทางตะวันตก
 ของแม่น้ำมิสซิสซิปปีเป็นจำนวนเล็กน้อย น้ำ
 ต่าง ๆ ที่กล่าวนี้มาจากเสปญ ซึ่งเป็นพรรณและ
 สีต่าง ๆ แต่แม่น้ำเจนเนตส์มาจากเลือดบาร์บ
 ฟินเมืองและจากยุโรป ดังนั้นจึงเป็นที่แน่นอน
 ว่า น้ำในภาคตะวันตกของอเมริกาใต้ คือน้ำ
 เสปญนั่นเอง ส่วนสีของน้ำป่าในอเมริกาใต้มัก
 จะเข้ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่า น้ำเหล่านั้นมีเลือดบาร์บ
 มากกว่าเลือดฟินเมือง ซึ่งมักเป็นสีสวาด ต่อมา
 ภายหลังอีก ๔๐๐ ปี น้ำที่สืบพรรณจากน้ำเสปญ

นี้ได้นำมาใช้เป็นอาหารม้าในสงครามโบเออร์ และสงครามโลก และใช้เป็นอาหารม้าอเมริกา เป็นส่วนมาก

ในระหว่างสมัยชาลส์ที่ ๒ (๑๖๖๐-๑๖๘๕) มีพรณม้าเลือดแท้ได้เริ่มเจริญขึ้นตามลำดับ การผสมม้าเลือดแท้กับม้าเลือดเย็น จึงได้ม้าที่ดีขึ้นสำหรับม้าอาหารม้าสมัยใหม่ แต่ม้าเลือดแท้ใช้เป็นอาหารไม่เหมาะ มาเลือดแท้ที่มีขนนั้นไม่ชั่วแต่กระทำให้มีความนิยมในการผสมม้าทหารในอังกฤษเท่านั้น ยังแผ่ความนิยมไปในการผสมม้าทหารของยุโรป และต่อมาถึงอเมริกาด้วย จากต้นศตวรรษที่ ๑๔ จนถึงตอนกลางของศตวรรษที่ ๑๕ ได้ส่งม้าอังกฤษเลือดแท้เป็นจำนวนมากไปยังโปรตุเกส และในปี ค.ศ. ๑๗๕๐ เฟรเดอริกมหาราช มีกำลังทหารม้าที่ดีเป็นอันมาก ใช้ม้าแฮนโนเวอร์ ซึ่งผสมมาจากม้าอังกฤษเลือดแท้

ส่วนน้ำของรัสเซีย นั้น ยังมีได้กล่าวไว้ ภาย
 หลังที่ตาร์ทาร์เข้ารุกราน รัสเซียก็ได้เริ่มมี
 ทหารม้าขึ้นและในตอนต้นศตวรรษที่ ๑๕ มีทหาร
 คอสแซกซึ่งมีเครื่องปั้นของชาวรัสเซีย ในตอน
 ต้นศตวรรษที่ ๑๘ ปเตอร์มหาราชได้สร้างทหารม้า
 ขึ้น มีกำลัง ๘๔,๐๐๐ คน ม้ารัสเซียมีลักษณะ
 ค่อนข้างดำมอมไกลของตาร์ทาร์ และมีเลือด
 อารมณ์และบาร์บจากทางใต้ผสมด้วย ในสมัย
 ปัจจุบัน ทหารม้ารัสเซียใช้ม้าที่มาจากโรงผสม
 ม้าของดอนและโวลกา ม้าเหล่านี้มีเลือดม้า
 อารมณ์และม้าเลือดแท้ มีความทนทานดีมาก
 พวกที่ข้ามไปตั้งเคหสถานอยู่ที่เวอจิเนีย ได้
 พาม้าไปด้วยซึ่งมีลักษณะต่างกับม้าเสปญที่มีอยู่
 ทางทิศตะวันตก ม้าที่นำไปอเมริกาเกิด
 การจลาจลเป็นม้าอังกฤษทั้งสิ้น ม้าเหล่านี้เป็น
 ม้าขนาดเล็กกราว ๑๓ แฮนด์ ครึ่ง ม้าเลือดแท้

อังกฤษที่นำไปอเมริกาเป็นคราวแรก เมื่อราว
ปี ค.ศ. ๑๗๕๐ นั้นค่อนข้างเล็ก มีขนาดสูงราว
๑๕ แ센ต์ ใน ส.ร. อเมริกาภาคใต้ พวกผู้ดีมัก
ใช้ม้าในการล่าสัตว์และแข่งกันมาก ฉะนั้นจึง
เป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการผสมม้า วอชิงตัน
เป็นผู้ที่มีนิสัยรักม้า และชอบในการ ผสม ม้า
ได้มีม้าผู้ฝึกเลือดแท้อยู่หลายม้า ในการจลาจล
ทหารม้าถูกใช้แต่เด็กน้อยโดยอาศัยม้าจี่และม้า
ล่าสัตว์ที่มีอยู่ในเวลานั้น

ภายหลังที่ซาราเคนทำการรุกรานในศตวรรษ
ที่ ๘ ม้าที่ได้รับความนิยมที่สุดในฝรั่งเศส คือ
ลิมุซัน เป็นม้าค่อนข้างใหญ่ และมีลักษณะของ
ม้าบาร์บเป็นส่วนมาก ภายหลังตอนกลางของ
ศตวรรษที่ ๑๗ ฝรั่งเศสผสมม้าเลือดแท่กับม้า
พวรรณ ลิมุซัน ภายหลังตอนกลางศตวรรษที่ ๑๘
พวรรณลิมุซันก็สูญสิ้นไปเกือบหมด

ในคราวปฏิวัติ ฝรั่งเศสได้ใช้ทหารม้ามาก เพราะในตอนต้นสงคราม ฝรั่งเศสมีทหารม้าราว ๒๕,๐๐๐ คน ขี่ม้าชนิดที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น เมื่อปี ค.ศ. ๑๗๙๓ ทหารม้าเพิ่มกำลังขึ้นถึง ๔๐,๐๐๐ คน ทหารม้าในบังคับบัญชาโนโปเลียนในตอนต้นมีกำลังน้อย แต่ได้ขยายกำลังขึ้นมากในเวลาไม่ช้า มุราต ผู้บังคับทหารม้าคนหนึ่งของโนโปเลียน มีม้ากว่า ๑๒,๐๐๐ ม้า จากพงศาวดารการสงครามของโนโปเลียน เราได้ยอดม้าที่เสียไปใน กองทหารม้าที่แน่นอน และเรียงถึงความลำบากในการลำเลียงและส่งเสบียงแก่ทหารม้าหน่วยใหญ่ๆ ในระหว่างการรบที่รัสเซีย โนโปเลียนข้ามแม่น้ำในแมน มีทหารม้า ๖๐,๐๐๐ คน และในการถอยภายหลังที่กรุงมอสโกถูกเผาได้เสียม้าไปเกือบหมดเพราะความหนาว ความอดอยาก และเพราะถูก

ทหารม้า คอสแซก ทำการไล่ติดตาม อยู่เสมอ
 นโปเลียนต้องข้าม แม่น้ำในแมน กลับโดยมีม้า
 เหลือเพียง ๑,๖๐๐ ม้า ความเสื่อมของนโป-
 เลียนอาจเนื่องมาจากการบกพร่องในเรื่องไม่มี
 อาหารให้ม้ากิน เพราะความพินาศในคราวนี้
 จึงเป็นมูลเหตุแห่งวาระสุดท้ายของนโปเลียน
 ทหารฝ่ายสัมพันธมิตร มีอังกฤษ เยอรมัน และ
 รัสเซีย ล้วนแต่มีทหารม้าที่ดี ทหารม้าคอสแซก
 เป็นทหารม้าที่ขี้ม้าเก่งเป็นพิเศษ ดูเหมือนจะเก่ง
 กว่าทหารม้าฝรั่งเศส

สงครามไครเมียร์มิได้กล่าวถึงม้าทหารม้ามาก
 นัก เป็นแต่แสดงว่ารัสเซียมีทหารม้าเป็นจำนวน
 มาก และการที่อาวุธปืนเจริญขึ้น เป็นเหตุให้
 จำนวนทหารล้มตายในการประจันบานเป็นจำนวน
 มากมาย

ได้ทราบมาแล้วว่า ม้าของ ส.ร. อเมริกาภาค

ตะวันตก สืบพรรณมาจากน้ำเสีย และทาง
ภาคตะวันออกจากน้ำอังกฤษซึ่งมีเลือดแท้อยู่มาก
ดังนั้นจึงได้เกิดมีน้ำขึ้นในอเมริกา ๓ พรรณ
คือ น้ำสแตนดาร์ดเบรต มอร์แกน และน้ำ
ในสงครามกลางเมืองได้ใช้น้ำที่ผสมใหม่เป็นน้ำ
ทหาร ทหารน้ำของสจ๊วต ฟอร์เรสต์วิลเลอร์
และมอร์แกน ได้ทำการตีโฉบกองทัพรวมอย่าง
สามารถโดยที่มีน้ำดีกว่า พวกทหารน้ำเหล่านี้
ต้องมีน้ำของตนเอง และโดยมากเป็นน้ำค่า
สัตว์ หรือน้ำขี้ น้ำที่เลียงเป็นส่วนตัวจึงดีกว่า
น้ำของกองทหารรวม ในตอนต้นสงครามน้ำที่
ขอมานี้ใช้ในกองทหารรวมเป็นน้ำที่ไม่ดี ประกอบ
กับให้อาหารไม่พอ ใช้งานเกินกำลัง และ
ทหารขาดความชำนาญ จึงได้รับความเสียหาย
อย่างใหญ่หลวง เซอร์รีแดน ในขณะที่อยู่ใน
เซนต์โต ต้องการน้ำวันละ ๑๕๐ น้ำ

กองทหารรวมมักจะมีม้าไม่พอใช้ แต่จะเป็น
เพราะขอ^๕ม้าไม่ได้ หรือไม่มีเงินจะ^๕ขอ หรือ
ไม่สามารถจะลำเลียงไปได้นั้น ยังคลุมเคลืออยู่
แต่เข้าใจว่าจะเป็นเพราะลำเลียงไปไม่ได้

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๖๕ กองทหาร
รวมมีกำลังทหารม้า ๑๐๕,๐๐๐ คน แต่มีม้า
๗๘,๐๐๐ ม้า ในปีต่อมาจึงได้^๕ขอเพิ่มอีก
๑๕๔,๐๐๐ ม้า และได้ใช้ไปแล้วเป็นจำนวน
เกินกว่า ๑๘๐,๐๐๐ ม้า จะเห็นได้ว่าม้าได้เสีย
หายไปอย่างพิศดาร^๕ ทั้งนี้เนื่องจากอด
อาหาร จนเกือบจะสิ้นสงครามก็ยังไม่^๕ได้จัดที่
สำหรับรักษาพยาบาลม้าที่เจ็บป่วยเลย

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๖๒ นายพล
มอร์แกน ได้นำม้า ๓,๕๐๐ ม้า เดินทาง ๑๐๐๐
ไมล์ ใน ๒๔ วัน ซึ่งนับว่าเป็นการเดินทางอย่าง
เร่งรีบในสงครามคราวนั้น และอีกครั้งหนึ่งได้

เดินทาง ๕๕ ไมล์ ภายใน ๓๕ ชั่วโมง

ในสงครามโบเออร์ อังกฤษใช้ม้ามากกว่า ๑๓๕,๐๐๐ ม้า ม้าเหล่านี้มาจาก ส.ร. อเมริกา อาเย็นไคน์ ออสเตรเลีย และฮังการี ซึ่งจาก ส.ร. อเมริกามากว่า ๑๐๐,๐๐๐ ม้า คือจากรัฐ โยมิง มอนทานา โอดาโฮ ออริกอน เทกซัส ซึ่งเป็นม้าพันธุ์เมืองผสมกับม้าเสปญ ม้าเหล่านี้ ใช้ได้ดี แต่ม้าเสปญจากอาเย็นไคน์เป็นม้าไม่ ใคร่ดี การเสียหายเรื่องม้าในสงครามนี้มีมากมาย ทั้งนี้เนื่องจากต้องอยู่ในเรือนาน ใช้งานหนักก่อนได้รับการฝึกเต็มที่ อาหารไม่พอ เปลี่ยนอากาศ เป็นโรคที่มีในอาฟริกา ความเสียหายเกือบ ๕๐% จึงทำให้กองทัพอังกฤษเห็น ความจำเป็นที่จะต้อง ตั้งหน่วยสัตวรักษ์ขึ้นอย่าง มั่นคง และในมหาสงครามคราวที่แล้วมา อังกฤษจึงมีหน่วยสัตวรักษ์ที่ดีที่สุด

สองสามปีก่อนเกิดมหาสงคราม จำนวนน้ำ
ในโลกมีประมาณ ๘๐ ล้าน กระจายอยู่ดังต่อไปนี้

ทวีปยุโรป	๔๐,๐๐๐,๐๐๐
-----------	------------

ทวีปเอเชีย	๑๑,๐๐๐,๐๐๐
------------	------------

ทวีปอาฟริกา	๑,๒๕๐,๐๐๐
-------------	-----------

สหรัฐอเมริกา	}	๑๕,๐๐๐,๐๐๐
คานาดา		
เม็กซิโก		

อเมริกากลางและใต้	๖,๐๐๐,๐๐๐
-------------------	-----------

ออสเตรเลีย	๒,๐๐๐,๐๐๐
------------	-----------

ในทวีปยุโรปมีน้ำกระจายอยู่ดังนี้

ประเทศรัสเซีย	๒๒,๐๐๐,๐๐๐
---------------	------------

ประเทศเยอรมัน	๔,๐๐๐,๐๐๐
---------------	-----------

ประเทศออสเตรเลียยังการี	๔,๐๐๐,๐๐๐
-------------------------	-----------

ประเทศฝรั่งเศส	๒,๕๐๐,๐๐๐
----------------	-----------

ประเทศอิตาลี	๗๔๒,๐๐๐
ประเทศเบลเยียม	๒๔๑,๐๐๐
ประเทศสเปน	๓๕๗,๐๐๐
ประเทศเดอร์ก	๓๐๐,๐๐๐
ประเทศรუმเนีย	๘๖๔,๐๐๐
ประเทศอังกฤษ	๓,๖๐๐,๐๐๐

ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายสัมพันธมิตร
มีน้ำเป็นจำนวนมากกว่า ประเทศท่ามกลางกอง
มีน้ำไม่พอใช้ ในตอนเริ่มสงคราม ประเทศ
เยอรมันมีทหารน้ำอยู่ ๑๑ กองพลใหญ่ ในจำนวน
นี้อยู่ที่แนวรบด้านตะวันตกเสีย ๑๐ กองพลใหญ่
ซึ่งได้ถูกใช้เป็นเวลาานาน ๒—๓ สัปดาห์แรกเท่า
นั้น เยอรมันมีกำลังทหารม้าราว ๘๕,๐๐๐ คน
เข้าใจว่าทหารเยอรมันขี่ม้าเก่งในคราวที่ทำการ
รุกผ่านประเทศเบลเยียมและเคลื่อนที่ตรงไปยัง
กรุงปารีส ต่อมาได้ทำการถอยจากแม่น้ำมาร์น

ซึ่งเป็นระยะทางที่ไกลมาก เพราะฉะนั้นน้ำจึง
 เจ็บป่วยเนื่องจากทำงาน กราก กรำ เกินไปเป็น
 จำนวนมากกว่าน้ำที่ถูกบาดเจ็บด้วยอาวุธ แต่
 อย่างไรก็ดี ในคราวต้นๆ แห่งการรบในประเทศ
 เบลเยียม เมื่อเยอรมันใช้ทหารม้าเข้าทำการตี
 ทหารราบซึ่งอยู่ในที่มั่น ปรากฏว่าม้าได้ตายและ
 บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ภายหลังที่ได้ทำการรบ
 ประชิดทางด้านตะวันตก และรัสเซียทางด้าน
 ตะวันออกได้ยอมแพ้แล้ว เยอรมันขาดจำนวน
 ม้าลง ได้ยุบทหารม้าลงเหลือ ๔ กองพล และ
 ใช้ม้าที่เหลือเป็นม้าลากปืนใหญ่และม้าต่างโดย
 ความจำเป็น ลูเดนดอร์ฟกล่าวไว้ว่า “ม้า
 ได้เสียหายเป็นอันมากและเกือบไม่มีเพิ่มพูนขึ้น
 เลย ม้าชนิดเบาใช้งานได้สมคำ พวกม้าหนัก
ใช้ไม่ใคร่ทำงาน ม้าเป็นโรคมองคร่อพิษ
และโรคกลากมาก กำจัดโรคมองคร่อพิษได้

แต่โรคกลากทำให้ได้รับความลำบากมาก จึงหา
ม้ามั้ไม่ได้มาเพิ่มขึ้นเท่าที่ควรจะได้รับ” เมื่อมหา
 สงครามได้ยุติสิ้น ประเทศเยอรมันมีม้ามั้ไม่
 พอใช้

เมื่อ เริ่ม การ สงคราม ฝรั่งเศส มีทหารม้ามั้ ๑๐
 กองพลใหญ่ ๓ กองพลใหญ่ซึ่งจัดขึ้นเป็นกอง
 ทัพน้อยทหารม้ามั้ที่ ๑ ในบังคับ ชอร์เดต์ ได้รับ
 ความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ทั้งนี้เนื่องจากต้อง
 เดินทางเป็นระยะไกลมากและการปฏิบัติบำรุง
 ม้ามั้ไม่ดี ระหว่างวันที่ ๕ สิงหาคม และวันที่ ๔
 กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๔ กองทัพน้อย ชอร์เดต์
 เดินทาง ๑๐๐๐ กิโลเมตร ในตอนปลายเดือน
 ตุลาคมกองทหารนี้ได้เสียม้ามั้ไป ๒ ใน ๓ ของจํานวน
 ม้ามั้ทั้งหมด เนื่องจากถูกขี้นามากเกินกำลัง
 และการปฏิบัติบำรุงไม่ดี เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๙๑๘
 ทหารม้ามั้ฝรั่งเศสลดลงเหลือ ๖ กองพลใหญ่และ

มักถูกใช้ทำหน้าที่อย่างทหารราบ ม้าของฝรั่งเศส
เป็นโรคกลากมากเหมือนกับม้าอื่น ๆ ในมหา
สงคราม ฝรั่งเศสได้ซื้อม้าทหารจากอเมริกา
และเสปญเป็นจำนวนหลาย ๆ พันตัว

ในตอนต้นสงคราม อังกฤษมีทหารม้าอยู่ที่
แนวรบด้าน ตะวัน ตก ๓ กองพลใหญ่ ซึ่งได้
รับความเสียหายน้อยกว่าชาติอื่น ๆ มาก ม้า
เกือบทั้งหมดถูกส่งไปจากเกาะอังกฤษณแนวรบ
ด้าน ตะวัน ตก อังกฤษได้ใช้ม้าทั้งหมดเป็น
จำนวนราว ๙๕๐,๐๐๐ ม้า และเสียหายไปราว
๒๕๐,๐๐๐ ม้า ในระหว่าง ๔ ปีครึ่ง

ในการรบที่พาเลสไตน์ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม
ค.ศ. ๑๙๑๗ แอลเลนบี้ มีกำลังทหารม้าอยู่
ระหว่าง ๓—๔ กองพลใหญ่ และมีม้าอยู่ประ-
มาณ ๒๗,๐๐๐ ม้า และม้าทั้งหมดรวมทั้งม้าที่

ใช้ในการอื่นด้วย ได้เสียหายไปตามเปอร์เซ็นต์
ดังต่อไปนี้

<u>เวลา</u>	<u>เสียหาย</u>
เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม ๑๙๑๗	๗.๕๕%
เดือนมกราคมถึงมิถุนายน ๑๙๑๘	๖.๑๕%
เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม ๑๙๑๘	๑๐.๖๕%

จาก ๑ ใน ๓ ถึงครึ่งเนื่องจากขาดเสบียงและที่
เหลือเนื่องจากโรคต่าง ๆ ในตอนหลัง ๆ ของ
การรบ ทหารม้าได้ทำการอย่างเด่นที่สุด และ
ได้เสียม้าในคราวนี้ ๑๐,๐๐๐ ม้า ในระยะจาก
เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม ได้ทำการ
รุกเข้าไปเกือบ ๔๐๐ ไมล์ จำนวนม้าที่เสียไปนี้
เนื่องจากน้ำและอาหารไม่มีพอ แต่เมื่อถึงถึง
สภาพที่กันดารซึ่งต้องพะเชิญแล้ว นับว่าเสียหาย
ไปไม่มาก เช่น กองทหารม้าทะเลทราย ๒ กอง
พลใหญ่ต้องทำงานอยู่ตลอดเวลา ๗๒ ชั่วโมงโดย

ไม่มีน้ำกิน และหน่วยอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอดน้ำอยู่
 ถึง ๓๖ ชั่วโมงก็มีอยู่เนื่อง ๆ ภายใน ๑๒ วัน
 ๓ กองพลใหญ่ทหารม้าของแอลเลนบีเดินทาง
 กว่า ๒๐๐ ไมล์ และทำการรบเล็กน้อยเพียง
 ๒-๓ ครั้ง จับเชลยศึกได้ ๖๐,๐๐๐ คน และ
 สิ่งของอีกเป็นอันมาก เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๗ กอง
 พลใหญ่ขี่ม้าของแอนแซกเดินทาง ๖๕ ไมล์ใน
 ๒๔ ชั่วโมง และทำการรบอย่างอดทน ม้าต้อง
 ไล่อาณอยู่ ๒๐ ชั่วโมง และไม่ได้กินน้ำตั้ง
 ๓๔ ชั่วโมงเป็นจำนวนมาก นี่เป็นเหตุการณ์เพียง
 ๒-๓ ครั้งซึ่งได้ยกขึ้นมาแสดงให้เห็นว่าม้าของ
 แอลเลนบี ได้รับความเหนื่อยยากอย่างไรใน
 วันหนึ่ง ๆ แต่ก็ยังคงมีสมรรถภาพอย่างน่า
 ชมหย

ม้าทหารของแอลเลนบีเป็นม้าตัวเมียเสียตั้ง
 ๓๕ % และเป็นม้าเลือดแท้ ๕๐ % ซึ่งเป็นม้า

ที่ใช้ได้ดีที่สุด มีขนาดเล็กระหว่าง ๑๕ ถึง ๑๕.๒ เฮนรี่ เป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด ม้าที่มีอายุมาก แต่มีร่างกายแข็งแรง ทำงานได้เท่ากับม้าหนุ่ม ส่วนมากของทหารม้าแอตเลนบิชม้าที่พระสมในอินเดียซึ่งพระสมจากพ่อม้าเลือดแท้หรือม้าอาหรับกับม้าพันธุ์เมือง นอกนั้นเป็นม้ามาจากออสเตรเลีย ม้าครึ่งเลือดอินเดียและม้าจากเกาะอังกฤษ

อังกฤษได้ซื้อม้า ๗๐๐,๐๐๐ ม้า จากคานาดา และ ส.ร. อเมริกา แต่คัดเป็นม้าขี่เสียไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ ม้า ในระหว่างมหาสงคราม ส.ร. อเมริกาได้ส่งม้าออกนอกประเทศ เพื่อใช้ในการสงครามกว่าล้านม้า รัฐบาลอเมริกาได้ซื้อม้าขี่ในประเทศกว่า ๖๑,๐๐๐ ม้า และราว ๒๕,๐๐๐ ม้าจากสเปน ฝรั่งเศสและอังกฤษ

รัสเซียมีกำลัง ทหาร ม้าที่ใหญ่ที่สุดในมหา

สงคราม คือมีถึง ๕๐ กองพลใหญ่ และมีม้า
ทหารมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ม้า ออสเตรียมี ๑๐
กองพลใหญ่ทหารม้า รุเมเนีย ๒ กองพลใหญ่
บุลกาเรีย ๒ กองพลใหญ่ เบลเยียม ๑ กองพล
ใหญ่ เติร์ก ๔๐ กรม และพวกเค็ด และอาหรับ
อีกหลายพัน ออกจะเป็นการลำบากที่จะรู้ถึง
เรื่องราวม้าทหารของชาติต่าง ๆ เท่าที่ได้กล่าวมา
แล้ว เพียงแต่จำนวนของหน่วยต่างๆ ก็จะแสดง
ให้เห็นว่าได้ใช้ม้าเป็นจำนวนมากภายในสงคราม

ม้าที่ล้มตายไปในสงครามแบ่งออกได้เป็น ๒
ประเภทคือ ประเภทที่อาจป้องกันได้และประเภท
ที่ไม่สามารถที่จะป้องกันได้ ประเภทที่อาจป้อง
กันได้ก็มากมาย แต่น้อยกว่าการสงครามคราว
ที่แล้ว ๆ มามาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่
ทุก ๆ กองทัพได้จัดหน่วยสัตว์รักษื่นไว้อย่าง
มั่นคง สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือร่างกายอ่อนแอ
เนื่องจากอาหารไม่พอ สาเหตุนี้อาจแบ่งไว้ใน

ประเภทที่อาจป้องกันได้ แต่ถ้าเล็งถึงความ
จำเป็นในการรบและความลำบากในการล่าเหยียด
ก็จำเป็น ต้องแบ่ง เข้าไว้ใน ประเภทที่ไม่สามารถ
จะป้องกันได้ ในการรบสมัยปัจจุบันจำนวนอาหาร
และน้ำหนักอาหารที่จะให้ม้ากินให้พอแก่ความ
ต้องการ ย่อมเป็นปัญหาที่ยุ่งยาก ในการล่าเหยียด
มาก และยังเป็นที่ยังสงสัยอยู่ว่า ต่อไปจะประดิษฐ์
อาหารให้เป็นจำนวนน้อยลงและให้พอแก่ความ
ต้องการของม้าได้หรือไม่ โดยธรรมดาแล้ว
ความเสียหายในเรื่องการปฏิบัติบำรุงไม่ดั้นนั้นควร
จะป้องกันได้ แต่สำหรับกองทัพใหญ่ ๆ ซึ่งฝึก
ทหารอย่างรีบเร่งแล้วก็ยากที่จะป้องกันแก้ไขใน
เรื่องนี้ให้สำเร็จ

ทหารม้าบางหน่วย ในตอนต้นสงครามใช้ม้า
โดยไม่คิดถึงกำลังม้า ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าติเตียน
ถ้าจะแยกสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้ม้าล้มตายลงย่อม
เห็นได้บ่อย ๆ ว่า นายทหารผู้สั่งการไม่มีความรู้

ในเรื่องน้ำ คือสั่งให้ทหารม้าออกไปทำการเกินกว่ากำลังของม้ามากกว่าที่เกิดจากทหารม้าปฏิบัติบำรุงม้าไม่ดี ม้าที่เสียหายไปโดยที่ไม่สามารถจะป้องกันได้นั้น เนื่องจากบาดเจ็บจากข้าศึกในสงครามที่มีอาวุธดี ๆ อย่างน่าพิศวงนี้ อาจคาดว่า ม้าคงจะต้องตายในการรบเป็นจำนวนมากมาย แต่ความจริงเมื่อถึงผลที่ได้แล้ว นับว่าตายเป็นจำนวนน้อยเกินคาด ในกองทัพแอลเลนบีม้าตายเพราะโรคอื่น ๆ มากกว่าตายในการรบ หรือตายด้วยบาดแผลเนื่องจากการรบ

ตามที่ได้รวบรวมการพิจารณาดำเนินการของม้าทหารมา ตั้งแต่โบราณกาลจนถึง สมัยปัจจุบันพอเป็นเลา ๆ และได้เว้นการสงครามเสียหลายครั้ง โดยไม่ได้กล่าวถึงอีกหลายประเทศ เห็นว่าพอจะเดาถึงการใช้น้ำของทหารและการบำรุงพรรณม้าโดยทั่วไป ซึ่งสรุปความได้ว่า ม้า

เป็นสัตว์จำเป็นสำหรับการสงคราม และมอง
 ไม่เห็นว่าจะมีการรบที่ไม่ใช้ฆ่าเลย สงครามนั้น
 ทำระหว่างเลือดและเนื้อ ส่วนอาวุธยุทธภัณฑ์
 นั้น เป็นเครื่องประกอบในการรบเท่านั้น ส่วน
 ร่างกายและวิญญาณของคนยึดอยู่กับสิ่งที่มีชีวิต
 ซึ่งทำให้มีความกล้าหาญและมีกำลังน้ำใจขึ้น สิ่ง
 เหล่านี้จำเป็นจะต้องเตรียมสะสมไว้แต่ในเวลา
 ปกติให้พร้อมมูล และให้มีจำนวนเพียงพอกับ
 ความต้องการในการใช้ เพราะในขณะเกิด
 สงครามนั้น จะหวัง เรียกร้องจากที่ใด ๆ ได้ยาก
 ตรงกับพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ที่ว่า “แม้หวังตั้งสงบ จง
 เตรียมรบไว้พร้อมสรรพ”

นายยิ้ม ศรีหงส์ ผู้พิมพ์โฆษณา
 โรงพิมพ์ศรีหงส์ มุมนนอนุชากรรณ พ.ศ. ๒๔๗๘

เลขที่หนังสือ ๒๓๖.๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แต่ง ค.ศ. พจนานุกรม

เรื่อง ค.ศ. พจนานุกรม

วันชม

ผู้ชม

วันส่ง

๒๓๖.๑

๑.

โรงพิมพ์

งส์

ถนนเจริญกรุง

หน้ากรม

พระนคร